

Ferðsludráp — ferðsluvánlukka

Seinastu tíðina eru hendar nógvar ferðsluvánlukkar. Hesar vánlukkar hava í fleiri fornum kravt mannalív. Vit hava hoyrt og lisið um hesar í útvarpi, sjónvarpi og bløðunum. Munur er tó á, hvussu hesi tíðindi eru framborin. Í flestu fornum verður varisliga sagt frá. Aðrastaðni, og her verður serliga hugsað um Sosialin og 14. Sept., fylgir ein álvarslig ákæra við frásøgnini. Ákæra um manndráp. Tað, eg hugsi um, er orðið ferðsludráp, og vendingin »dripin í ferðsluni«. Hver er dripin? Hver hevur dripið?

Í greinastubbanum í Sosialinum nr. 118, ið verður nevndur »Aftur eitt ferðsludráp« stendur: Politið upplýsir, at fraboðanin um vánlukku

kom kl. 02.11. Hesin málburður er á góðari leið. Um orðið ferðsludráp skal nýtast, átti at staðið: Politið upplýsir, at fraboðanin um drápið kom kl. 02.11. Hetta gevur eina heilt aðra meaning. Nýtið tí heldur orðið »ferðsluvánlukka«.

At tað so at siga bert er Sosialurin, ið nýtir orðið ferðsludráp tykist heldur logið. Svenning Tausen hevur í longri tíð skrivað frálíkar málteigar í blaðið. Ein teirra hevur heitið »Deyður í ferðsluni — dripin?«. Um so er, at blaðið ikki eigur bókinu Orð um orð, sendi eg eitt kopi av hesum teigi, og heiti vinarliga á tykkum um at prenta hana saman við hesum fáu orðum.

lesari

Deyður í ferðsluni — dripin?

Onkuntið hoyra vit fólk tala um ferðsludráp, og at fólk eru dripin í ferðsluni.

Hetta navnorðið, ferðsludráp, er nýtt orð, tað hava vit hoyrt tað sagt og sæð tað skrivað nú í nøkur ár. Nógva væntaðu, at hetta orðið fór at hvørva av sær sjálvum; men so tykist ikki at vera.

Navnorðið dráp og sagnorðið at drepa standa saman: *grindadráp* — at *drepa grind*.

Ferðsla á vegnum í Føroyum er so ung, og tí eiga vit at bera saman málbrúk um ferðslu við málbrúk um annað, sum vit eru von við.

Hvussu siga vit um vánlukku á sjónum? Vit siga, at *menn doyðu á sjónum*, hvussu teir so fóru. Soleiðis hevur verið sagt: Allir brøðurnir doyðu á sjónum, ein sló út, ein varð ásigldur, ein doyði av krígsáðum — allir doyðu teir á sjónum.

Í einum blaði stóð soleiðis skrivað: Lutfalsliga liggja Føroyingar á odda, tá ið talan er um dripin fólk í ferðsluni.

Hugsa vit um sjógvn og siga soleiðis um ferðsluna, so høvdu vit ikki ivast, men sagt, ... *fólk deyð í ferðsluni*.

At siga dripin í ferðsluni, man vera tað danska, dræbt í trafikken, og sum verður umsett til dripin; men á føroyskum máli eitur tað *deyður í ferðsluni*.

Fyrr sögdu fólk, og onkur sigur soleiðis enn, at

H.H. er stevndur fyri manndráp, at hava dripið P.P. Hetta málbrúkið tykist at hvørva, tað hevur tapt fyri donskum málbrúki: H.H. er stevndur fyri morðið á P.P. (mordet på P.P.)

Latna okkum hvørki siga eila skriva: ferðsludráp og dripin í ferðsluni, men heldur siga og skriva: *ferðsluvánlukka* og *deyður í ferðsluni*.

Javnaðarflokkurin kann har aðrir svíkja

Skjótt fer tíðin, nú skulu vit aftur kjósa okkum fólk at umboða okkum á tingi.

Javnaðarflokkurin bjóðar seg eisini fram hesaferð til val.

Tað er sum umboð og valevni fyri henda flokk, at eg eftir bestu sannføring fari at vísa á, at tað er mangt, ið talar fyri, at javnaðarflokkurin hevur hin frægast hósikiliga politikkinn fyri okkara bygda- og oyggjasamfelag.

Eg haldi tað eisini vera vert at vísa á, at borgarligi politikkurin, sum varð útstungin fyri fyra árum síðani — ikki rakk tað mátt, sum hann varð sagdur at gera, og tað so langt í frá. Tað er sjón fyri søgn. Sitandi samgonga hevur alla somlu tíðina gjørt metingar av tí politikki, sum tá varð ríkin.

Roynt verður at leggja skuldina fyri misneyðnaða borgarliga politikkinn á undanfarna samgongu. Hetta mátti verið nóg so neyðarsligt.

Tað er soleiðis, at tá ið vit skulu gera politiskar metingar, so má alt siggjast og viðgerast út frá teimum fyrirteytum og teimum umstøðum, sum eru og taka seg upp í londum umkringd okkum. Hetta má hava stórt árin á okkara samfelag. Seinast í sjeýtárunum gjørdi álvarssom kreppa vart við seg allastaðni. Eisini her hjá

okkum rakti henda kreppa meint, serstakliga hovudsavnnu okkara.

Fyri at koma ígjøgnum hesa kreppu, so mátti undanfarna samgonga seta í verk búskaparlig tiltøk. Við hesum tiltøkum varð eins og lagt eitt nýtt stóð undir fiskivinnuna, so hon aftur kundi mennast. Okkara samfelag er

soleiðis háttað, at tað má alla tíðina lóggevast og fylgjast við tí útviklingi, sum er innan fiskivinnuna. Hetta hevur sitandi samgonga ikki gjørt.

Skulu vit umrøða politikkinn hjá sitandi samgongu, so má alt siggjast og viðgerast út frá tí, at vit hava havt bestu og størstu samfelagsligu inn-

tøku í Føroya søgu. Vit hava sett met bæði í útflutningsvirði og nøgd av fiskavörum.

Vit hava við øðrum orðum havt størstu gullár í søguni, so væl skuldi staðið til á øllum økjum.

Men stóðan er so syndarlig, at vit uppliva júst tað óvægta. — Skuldin er alsamt vaksandi, sum so

gevir útslag í einari samfelagskreppu, sum stutt síðan varð viðgjørd í tinginum.

Tá ið lógmansrøðan var til viðgerðar varð reypað um góða og positiva figgjarstøðu.

Bert fáar dagar aftaná varð kunngjørt fyri almenninginum, at føroyska samfelagið var í kreppu. Landsstýrismaður fólkaflaksins segði: »Man má nokk siga at føroyska samfelagið er í kreppu!«

Landsstýrismaður sambandsflaksins segði: »Hini best rikni flakavirkini eru

ikkí fər fyri at gjalda hvørjum sitt, og skipini hava einki at standa av.

Tað er mangt ið bendir á, at politikkurin hevur ikki fylgt við tí útviklingi, sum hevur verið innan hovudsavnnuna. Men vandamálini verða skúgvad í útframtíðina til eftirkomararnar.

— Til tess at finna skilgjøðar loysnir á hesum trupulleikum má svarið verða givið: Ein sterkan javnaðarflokk á ting.

Gott val.

Avreiðingarprísir byggja á fullgott grundarlag

Føroya Fiskimannafelag hevur sent kærnu yvir avreiðingarprísirnar, sum nevndin fyri Ráfiskagrundin hevur ásett fyri tíðarskeiðið 1. oktober 1984 til 31. januar 1985.

Í viðgerðini í kærunevndini hava hesir limir tikið lut: Frits Olsen, skipari, Árni Absalonsen, grannskoðari, Sofus Olsen, cand. polit., Carl Vilhelm Weihe, statsaut. grannskoðari og Klaus Hermann, almennastjóri (formaður).

Kærunevndin hevur havt fundir við formannin í nevndini fyri Ráfiskagrundin og við umboð fyri Føroya Fiskimannafelag.

Sambært §7.2. stk. í lógtingslóg nr. 15 frá 5. máí 1975 um ráfiskagrund, sum broytt við lógtingslóg nr. 73 frá 18.

julí 1983, ger kærunevndin bindandi av, um prísetingin byggir á fullgott grundarlag, og um so er ikki, hevur nevndin fyri Ráfiskagrundin skyldu at taka nýggja avgerð.

Kæran er í tveimum partum. Annar snýr seg um prísinar og tá serliga um uppsaprisin. Hin parturin snýr seg um, at støddarmarkið fyri upsa er broytt frá 55 cm til 60 cm.

Fiskimannafelagið førir fram, at útlit eru nú fyri solum av fimmunds toskabiokki til U.S.A. og at útlit eisini er fyri, at nýggj framleiðsla, sum kallast »deep-skinned« upsi, kann seljast í U.S.A. fyri góðan pris. Harafrat kemur, at prísinir á vanligum upsaúrdráttum eru hækkanði, og at sama er galdandi

fyri saltfisk og brosmu.

Eftir hesum heldur Fiskimannafelagið, at grundarlag hevur ikki verið fyri lækkingini í avreiðingarprísinum.

Nevndin fyri Ráfiskagrundin hevur tikið tey betru sølutiðini fyri fimmunds toskabiokk og hækkaðu prísinar av upsa við í útrokningargrundarlagnum. Nevndin fyri Ráfiskagrundin heldur, at stór óvissa enn er viðvíkjandi solum av »deep-skinned« upsa, og at tað tí ikki enn ber til at taka slíka framleiðslu við í útrokningargrundarlagnum. Við teimum ásettum prísum og óbroyttu viðurskiftunum verður at kalla einki nýtt av tiltaksgrunninum hjá Ráfiskagrundinum.

Ymiskir prísir eru fyri

upsa 1 og upsa 2, og hevur upsi 1 verið upsi yvir 55 cm, og upsi 2 verið upsi millum 45 og 55 cm. Nú er hetta broytt soleiðis, at upsi 1 er upsi yvir 60 cm, og upsi 2 er upsi millum 45 og 60 cm.

Fiskimannafelagið heldur, at stovnsverndartiltek bert skulu kunna setast í verk av nevndini fyri Ráfiskagrundin, um landsstýrið ynskir tað, og at møgular stóri tilvirkingarútreiðslur fyri upsa millum 55 og 60 cm ikki geva grundarlag fyri hesi broyting.

Nevndin fyri Ráfiskagrundin førir fram, at upsin í ár er væl smærri enn undanfarin ár, og hetta hevur við sær stóri tilvirkingarútreiðslur. Soleiðis verður ført fram, at tað sambært fiskifrøðingum ikki er forsvarligt at uppískata tann stóra 1980-árgangin av upsa, áðrenn hann hevur nátt eina meðalstødd uppá umleið 65-70 cm.

Kærunevndin er samd við nevndini fyri Ráfiskagrundin í, at útlitini fyri solum av »deep-skinned« upsa eru ov óviss til, at tey kunnu nýtast sum útrokningargrundarlag.

Kærunevndin heldur, at nevndin fyri Ráfiskagrundin ikki tørvar áheitan frá landsstýrinum fyri at nýta heimildina í §4.3. stk. í lógini um Ráfiskagrundin (sum broytt við lóg frá 18. juli 1983) til at áseta prísin við tí endamáli at varðveita fiskastovnar. Kærunevndin tekur annars undir við, at grundarlag hevur verið fyri broytingini av støddarmarkinum.

Kærunevndin tekur tí ta avgerð, at avreiðingarprísirnar fyri tíðarskeiðið 1. oktober 1984 til 31. januar 1985 byggja á fullgott grundarlag.

Tórshavn, 12. okt. 1984.

Kærunevndin fyri
Ráfiskagrundin
Klaus Herman
formaður